

10 Jaar boom- marters in het bosreservaat de Heirnisse

*Koen Van Den Berge & Jan Gouwy
met medewerking van Filip Berleenge & Dirk
Vansevenant*

Een lange geschiedenis

In augustus 2010 lukt het ons eindelijk om een boomarter te vangen in de Heirnisse. Het is een volwassen vrouwtje. Ze wordt 'Eufrasie' gedoopt en krijgt een halsbandzender om.

Het voorkomen van de boomarter in de Heirnisse is inmiddels reeds ruim 10 jaar bekend. Inderdaad was de vondst van een eerstejaarsmannetje op 7 juli 2000, als verkeersslachtoffer gesneuveld op de Weimansstraat (de weg tussen het bosreservaat en het private reservaatgebied de Fondatie) het eerste en definitieve bewijs van voortplanting en lokale vestiging.

In 2004 kwam hierop een vervolg, toen op 5 juni een zogend wijfje werd gevonden op hetzelfde wegtraject. Helaas bleek dit dier zo erg toegetakeld dat de baarmoeder niet meer onderzocht kon worden op bewijs van dracht in de maanden voordien. Verder komt bij marters soms ook schijndracht voor en is baarmoederonderzoek dan ook geen sluitend bewijs van voortplanting.. Bovendien werd de leeftijd van dit 'moederdier' via nauwkeurige tandcouples bepaald op net iets meer dan één jaar, in principe te jong om zich reeds voort te planten. Hoe dan ook, enkele dagen later kon de plaatselijke natuurconservator toevallig twee (of drie) behoorlijk grote boomarterjongen in de bomen filmen. Op 1 juni 2005 werden door onszelf opnieuw boommarters waargenomen in de Heirnisse: een volwassen wijfje dat samen met haar 2 grote jongen in een eik omhoog vluchtte.

Eufrasie in dromenland gebracht om de zender aan te brengen : bemerk de opvallende gele keelvlak.

Aldus werd een periode van minstens vijf jaar overbrugd waarin in eenzelfde bosgebied met absolute zekerheid voortplanting van boommarters plaatsvond. Opmerkelijk daarbij is dat het gebied niet beantwoordt aan het 'standaardbeeld' van een boomarterbiotoop. Het bestaat immers uit een complex van hoofdzakelijk vochtig bos met relatief weinig grote bomen, en veel ruimtelijke afwisseling van beboste percelen en meer open stukken met moerasvegetaties en grasland. Met enige goede wil, en (toen nog...) veronderstellend dat de plaatselijke kanalen Moervaart en Stekense vaart als 'logische' territoriumgrenzen zouden fungeren, kon amper 100 hectare bos worden bijeen gesprokkeld binnen een ruimtelijk geheel van iets meer dan 250 hectare dat door open landschap is begrensd. Een dergelijk klein gebied zou net genoeg plaats bieden aan één wijfjesterritorium, terwijl een mannetje al gauw de dubbele oppervlakte nodig heeft – in principe nauwelijks of niet onderling overlappend.

Fotovallen en halsbandzenders

Nadat in september 2007 (Heirnisse) en juli 2008 (Fondatie) de eerste testen met automatische fotovallen succesvol waren gebleken, kon in de (na)zomer van 2009 in beide deelgebieden overvloedig veel beeldmateriaal van boommarters gemaakt worden. Daarbij stonden er soms drie dieren tegelijk op : een overduidelijk bewijs van opnieuw geslaagde voortplanting. Logischerwijs betrof het dezelfde jongen, die regelmatig in het zog van hun moeder de (beruchte...) Weimanstraat overstaken. In 2010 daarentegen bleek het een heel stuk minder te lukken, met slechts af en toe één marter op beeld – heel wellicht was er dat jaar geen succesvolle voortplanting.

Het documenteren van het concrete terreingebruik van individuele dieren en, eventueel, de voortplanting van de boommarter in Sinaai was dan ook een bijzondere uitdaging. In augustus 2010 slaagden we er effectief in een boommarter levend te vangen, en van een halsbandzendertje te voorzien. Het dier bleek een tweedejaarswijfje (geboren in 2009) te zijn, en kreeg de naam Eufrasie. De batterij van de zender hield het tot begin april 2011 vol, d.i. volle acht maanden, een succes.

Tot onze verrassing bleek Eufrasie zonder probleem meerdere keren per week de Moervaart, toch zo'n 20 m breed, over te zwemmen en haar territorium voor zowat de helft in de private bospercelen van de Vette-meers te hebben. Vermoedelijk dus in tegenstelling tot de situatie van 2009, is Eufrasie bij ons weten in deze periode nooit de Weimanstraat overgestoken. De levensduur van de zender was net lang genoeg, om vast te kunnen stellen dat zij rond 21-25 maart een nest jongen ter wereld bracht in een hoge nestboom, in de Vette-meers. Eind mei verlieten twee jongen hun geboortehol, en lieten zich inmiddels, samen met hun moeder, veelvuldig filmen en fotograferen in de Heirnisse.

We hopen Eufrasie spoedig opnieuw te vangen en haar zender te vervangen – en naderhand ook definitief te verwijderen.

Met bijzondere dank aan conservator Paul Vercauteren voor diens inzet en onmisbare bijdrage aan het INBO-onderzoek.

Contact : koen.vandenberge@inbo.be

Boven: boommarters zijn geboren boomklimmers. Hier demonstreert Eufrasie haar talent : de zender hindert haar niet.

Midden: een fotoval registreert Eufrasie samen met twee van haar jongen.

Onder: in het bosreservaat liggen een aantal grote houtstapels ten gevolge van de exotenbestrijding die kaderde binnen het startbeheer van het reservaat. Uit de zendergegevens bleek dat Eufrasie in deze houtstapel lange tijd ging schuilen in de periodes dat het heel koud was.